

Chapter

13

ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก*

Factors Influencing Undergraduate
Student's Voting Behavior
in the Eastern Region University

สุรีย์พร สลับสี**

* เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออก

** นิสิตหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมการเลือกตั้ง ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง และศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยการglomglom การเมือง ความโน้มเอียงทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตบางพระ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จำนวน 600 คน ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ด้วยวิธี Pearson และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยปรากฏว่า

(1) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 20 ปี ศึกษาในสาขาวิชา กลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และกำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 มีระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$)

(2) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวพยากรณ์กับตัวเกณฑ์ พบว่าการglomglom การเมือง ความโน้มเอียงทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .653 .620 และ .524 ตามลำดับ

และ (3) ผลวิเคราะห์พหุคูณแบบขั้นตอน พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ระดับพฤติกรรมการเลือกตั้ง มีตัวพยากรณ์ 3 ตัว ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง (C) การglomglom การเมือง (A) และความโน้มเอียงทางการเมือง (B) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม คือ ระดับพฤติกรรมการเลือกตั้ง ได้ร้อยละ 58.9 โดยมีสมการพยากรณ์พฤติกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$\hat{Y} = -.424 + .477(C) + .450(A) + .203(B)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z} = .409(C) + .387(A) + .162(B)$$

คำสำคัญ: บัณฑิต/ พฤติกรรมการเลือกตั้ง/ นักศึกษาระดับปริญญาตรี

Abstract

The objectives of this research were to study the level of voting behavior, study the factors that influencing voting behavior and study the relationship with the factors of political socialization, political orientation, and political information exposure influencing undergraduate student's voting behavior in the Eastern region university. The samples were 600 undergraduate students from Burapha University, Rajamangala University of Technology Tawan-ok (Bangphra Campus), Sripatum University (Chonburi Campus), RambhaiBarniRajabhat University and Rajabhat Rajanagarindra University. The samples were drawn from a simple random sampling method. Data were collected by using a questionnaire and analyzed by descriptive statistics, Pearson Product Moment Correlation and Stepwise Multiple Regression Analysis. The findings of research were:

(1) Most of undergraduate students who answer questionnaire were female with 20-year-old, currently studying in humanities and social science on the fourth year. With regard to the level of voting behavior found that the undergraduate students in the Eastern region university were at the moderate level. ($\bar{X} = 3.14$)

(2) The correlation between political socialization, political orientation, and political information exposure and undergraduate student's voting behavior in the Eastern region university were statistically significant at .01 level with correlation coefficients were .653, .620 and .524, respectively.

And (3) The result of Stepwise Multiple Regression Analysis found that political information exposure (C), political socialization (A), and political orientation (B) were the good predictions in forecasting the level of voting behavior, statistically significant at level of .01. The variations can be explained the level of voting behavior was 58.9 percent. The prediction equations of undergraduate student's voting behavior in the Eastern region university were:

Prediction equation of voting behavior with raw scores was

$$\hat{Y} = -.424 + .477(C) + .450(A) + .203(B)$$

Prediction equation of voting behavior with standard scores was

$$\hat{Z} = .409(C) + .387(A) + .162(B)$$

Keywords: Factors/ Voting behavior/ Undergraduate students

บทนำ

ในสังคมประชาธิปไตยสมัยใหม่ สิ่งที่สำคัญประการหนึ่งคือ การที่ประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ หรือใช้สิทธิเพื่อแสดงบทบาทต่างๆ ในทางการเมืองได้โดยตรง ภายใต้กรอบของกฎหมาย ถือเป็นเงื่อนไขอันจำเป็นของระบอบประชาธิปไตย ทั้งในแง่ของหลักการและอุดมการณ์ นอกจากนี้ ประชาชนในสังคมประชาธิปไตย ไม่เพียงแต่มีความรู้เกี่ยวกับการเสนอแนวทางเพื่อแก้ไขปัญหาสาธารณะที่มีความสอดคล้องกับค่านิยมบรรลุลความต้องการของตนเองแล้ว ยังต้องมีความสนใจที่จะมีส่วนร่วมในทางการเมืองอีกด้วย (Conway, 2000, p.2) ทุกคนในสังคมจึงจำเป็นต้องเรียนรู้ เพื่อตนจะได้มีสิทธิมีส่วนในทางการเมือง และเข้าร่วมแสดงบทบาททางการเมืองได้อย่างเหมาะสม (ธีรวิทย์ ไชยกิจภูกุล, 2543, หน้า 104) อีกทั้งวัตถุประสงค์สำคัญของระบอบประชาธิปไตย คือ ความต้องการให้ประชาชนทั่วไปภายในรัฐ เกิดความเห็นร่วมกันในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการเมืองการปกครอง ดังนั้น จึงต้องมีวิธีการนานาประการที่จะได้มาซึ่งความเห็นพ้องต้องกัน และหนึ่งในวิธีการเหล่านี้ก็คือ “การเลือกตั้ง” (จรรยา สุภาพ, 2514, หน้า 233) เพราะการเลือกตั้งจะทำให้ประชาชนได้มีโอกาสใช้อำนาจอธิปไตยอย่างกว้างขวางด้วยการเลือกตั้งผู้แทนเข้ามาใช้อำนาจอธิปไตยแทนตน

สำหรับการเลือกตั้งในประเทศไทยนั้น จากข้อมูลที่รวบรวมโดยเครือข่ายประชาชนเฝ้าระวังการเลือกตั้ง (People Network for Election Watch : P-NEW) พบว่าประเทศไทยมีการเลือกตั้งระดับชาติคือการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการทั่วไปมาแล้ว 26 ครั้ง นับตั้งแต่ พ.ศ. 2476 - พ.ศ. 2554 แต่จำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งทั้ง 26 ครั้งเฉลี่ยเพียงร้อยละ 51.81 เท่านั้น และก่อนการใช้รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 จำนวนผู้ออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง 21 ครั้ง (พ.ศ. 2476 - พ.ศ. 2539) มีเพียงร้อยละ 46.94 เท่านั้น (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2556, ออนไลน์) ข้อเท็จจริงดังกล่าว เป็นเครื่องชี้วัดได้อย่างชัดเจนว่าการใช้สิทธิเลือกตั้งของประชาชนยังมีปัญหาและอุปสรรคในการเข้าไม่ถึงสิทธิอยู่มาก

ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งทุกกลุ่มออกมาใช้สิทธิของตนให้มากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญต่อพัฒนาการปกครองในระบบประชาธิปไตย จากการศึกษาวิจัยทางรัฐศาสตร์ในหลายประเทศ พบตรงกันว่า วัยเด็กจะเป็นต้นกำเนิดของความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมทางการเมืองต่างๆ เป็นการเริ่มต้นเสริมสร้างลักษณะเฉพาะของบุคคลในทางการเมืองของแต่ละคนขึ้นมา และมีผลอย่างสำคัญในวัยผู้ใหญ่ (Niemi and Weisberg, 1993, p. 118)

อย่างไรก็ตาม นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งเป็นกลุ่มเยาวชนที่มีสิทธิเลือกตั้งนั้น โดยเป็นผู้ที่มีโอกาสทางการศึกษา และมีช่องทางในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้มากกว่าประชาชนทั่วไป ซึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ตลอดจนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้กำหนดให้เยาวชนอายุ 18-25 ปี เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ นอกจากนี้ การที่เยาวชนยังมีโอกาสในการใช้สิทธิเลือกตั้งได้อีกหลายครั้งจึงเป็นกลุ่มที่สมควรได้รับการกระตุ้นปลุกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง ในช่วงที่ผ่านมาหน่วยงานหลายแห่งได้ช่วยกันรณรงค์เพื่อสร้างความตื่นตัวในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งแก่เยาวชนทั้งในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัด บางแห่งถึงกับวางกลยุทธ์โดยใช้เด็กยุคใหม่นำผู้ใหญ่ไปเลือกตั้ง

การศึกษาพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งไม่ว่าจะในรูปแบบหรือวิธีการใดก็ตาม จะพบได้ว่า มีตัวแปรและปัจจัยหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการเลือกตั้งของประชาชนทั้งสิ้น ไม่ว่าจะเป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับภูมิหลังของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (Socio-demographic

factors) เช่น วัย เพศ การศึกษาอาชีพทัศนคติ ตลอดจนปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ เช่น การเปิดรับและติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง (อัญชูลี วงษ์บุญงาม และดารณี อัญชูลี, 2555, หน้า 99-112) การกล่อมเกลາทางการเมือง (กมลวรรณ คารมปราชญ์, 2550, บทคัดย่อ) และความโน้มเอียงทางการเมือง (ธีระ กุลสวัสดิ์, 2553, หน้า 129-159) เป็นต้น

สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาประเด็นซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง ได้แก่ การกล่อมเกลาทางการเมือง ความโน้มเอียงทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง เนื่องจากประเด็นการกล่อมเกลาทางการเมืองนั้น มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทัศนคติที่สอดคล้องกับค่านิยมของสังคมการเมือง ทั้งต่อผู้นำประเทศและสมาชิกคนอื่นๆ ด้วย ดังนั้น การกล่อมเกลาทางการเมืองจะเป็นเครื่องมือของการถ่ายทอดแบบแผนของความคิดและความเชื่อในทางการเมือง ส่วนประเด็นความโน้มเอียงทางการเมืองนั้นจะมีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมทางการเมือง โดยแบบแผนของทัศนคติของบุคคลที่เมื่อต่อระบบการเมืองจะพิจารณาได้จากความโน้มเอียงทางการเมืองที่เกิดขึ้น และประเด็นการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองนั้น ก็มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาระบบประชาธิปไตย เพราะหากประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารการเมืองครบถ้วนจะทำให้ตัดสินใจใช้สิทธิทางการเมืองบนพื้นฐานของความถูกต้องมากกว่าการไม่ได้รับข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอและการตัดสินใจใช้สิทธิทางการเมืองจากข้อมูลที่เป็นความจริงจะเกิดประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของประชาธิปไตยที่แท้จริง

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกทำการศึกษาจากนิสิตนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะสถาบันการศึกษาถือเป็นหน่วยหนึ่งในสังคมที่มีบทบาทในการกล่อมเกลาทางการเมือง และสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยแก่นิสิตนักศึกษา ดังนั้น นิสิตนักศึกษาในมหาวิทยาลัยถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญของชาติ เป็นปัญญาชนที่มีความรู้ มีการศึกษา และมีโอกาสที่จะก้าวขึ้นมาเป็นผู้บริหารประเทศและหน่วยงานของรัฐในอนาคต ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองสังคม และเศรษฐกิจต่อไป นอกจากนี้ การเลือกตั้งของนักศึกษายังเป็นการแสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามระบอบประชาธิปไตยอีกรูปแบบหนึ่ง พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษา จะสะท้อนทัศนคติ ความคิด ค่านิยม ตลอดจนอุดมการณ์ ที่ผ่านกระบวนการหล่อหลอมภายในสถาบันทำให้เกิดการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร

เสริมสร้างและถ่ายทอดความรู้อย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมหาวิทยาลัยที่ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงใต้เป็นสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียง ซึ่งมีความสามารถในการตอบสนองต่อบทบาทการพัฒนาของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงใต้ เช่น การเป็นพื้นที่ศูนย์รวมอุตสาหกรรมของประเทศ เป็นแหล่งเกษตรกรรมที่อุดมสมบูรณ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง และเป็นศูนย์การค้าชายแดน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2557, ออนไลน์) อีกทั้ง การจัดการศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ยังมีความสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2555 - 2558 ในประเด็นการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา ต้องให้มีความสอดคล้องกับตลาดแรงงาน ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพอีกด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2555, ออนไลน์) ดังนั้น จากความสำคัญของสถาบันการศึกษา และภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ที่กล่าวมา นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงใต้ จึงสามารถเป็นตัวแทนนิสิตนักศึกษาในส่วนภูมิภาคในการทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงใต้
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงใต้
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งกับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงใต้

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นการกระทำกิจกรรมของประชาชนในสังคมที่ได้มีส่วนร่วมทำร่วมกันทางการเมือง แสดงออกโดยสมัครใจ และถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล เช่น การพูดคุยและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมือง ฟังการอภิปรายทางการเมืองและการหาเสียง เข้าร่วมการรณรงค์ต่างๆ ทางการเมือง ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง สมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ให้การสนับสนุนการเมืองและพรรคการเมือง ลงสมัครรับเลือกตั้ง เป็นต้น

2. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง

การเลือกตั้ง เป็นกระบวนการประชาชนได้แสดงออกถึงการมีส่วนร่วมทางการเมือง (Political Participation) โดยการออกเสียง (Voting) ลงคะแนนเลือกตัวแทนตามความเห็นโดยอิสระว่าจะเลือกผู้ใดเป็นตัวแทนของตนไปใช้อำนาจอธิปไตยทั้งในทางนิติบัญญัติและการบริหารกิจการของประเทศผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งนั้นจะเป็นผู้ที่สมัครใจเสนอตัวเข้ามาให้ประชาชนเลือก และผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งด้วยคะแนนเสียงส่วนใหญ่จะเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้แทนของประชาชนทั้งหมดมีสิทธิตามที่ได้รับมอบหมายจากประชาชน

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการกล่อมเกลாதทางการเมือง

การกล่อมเกลாதทางการเมือง เป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ทักษะคิด บุคลิกภาพ บรรทัดฐาน และค่านิยมต่างๆ ทางการเมืองจากบุคคลหนึ่งๆ ไปสู่อีกบุคคลหนึ่งที่มีฐานะเป็นผู้รับการถ่ายทอด โดยมีผลให้ผู้รับการถ่ายทอดมีความรู้ ทักษะคิด และค่านิยมทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกับผู้ถ่ายทอด

4. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองและความโน้มเอียงทางการเมือง

วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองส่วนต่างๆ ของระบบการเมืองและการแสดงบทบาททางการเมืองของบุคคล ซึ่งการแสดงพฤติกรรมเหล่านี้เป็นผลมาจากความโน้มเอียงหรือท่าทีในการแสดงออกทางการเมืองของบุคคล โดยกระบวนการเรียนรู้และการอบรมหล่อหลอมกล่อมเกลாதทางการเมืองของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองนั้นจะเริ่มต้นจากการรับรู้และความเข้าใจต่อระบบการเมือง แล้วพัฒนาเป็นความรู้สึก จากนั้นจะพัฒนาเป็น

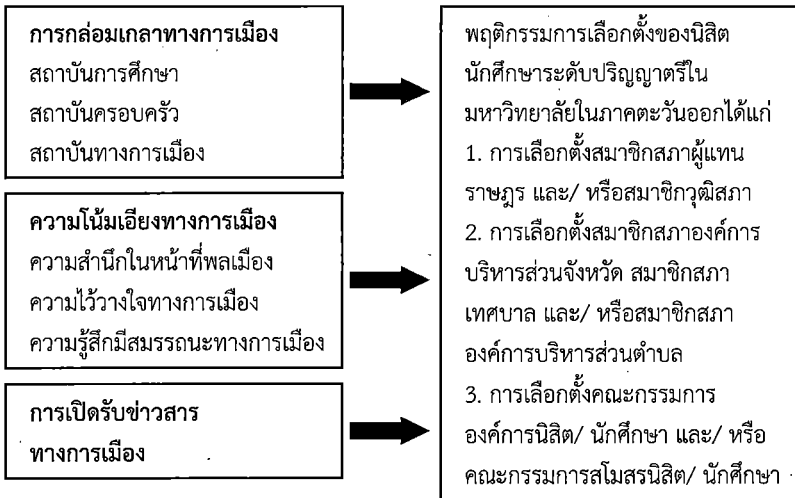
ความเชื่อ และนำไปสู่การใช้ดุลพินิจในการตัดสินใจว่าจะมีบทบาทอย่างไรหรือไม่ต่อระบบการเมือง ซึ่งเป็นผลจากการประเมินค่าของระบบการเมืองในขั้นสุดท้าย

5. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

สื่อสารมวลชนทำหน้าที่ในการพัฒนาการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน โดยทำให้เกิดความสนใจ ความรู้ความเข้าใจ ทัศนคติ และการปฏิบัติทางการเมือง เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็น การเลือกตั้ง การมีส่วนร่วมต่างๆ และการลงประชามตินอกจากนี้ ยังมีบทบาทในการพัฒนาสถาบันทางการเมืองและการปกครองของประเทศด้วย ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าสื่อมวลชนมีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาการเมือง โดยพัฒนาทั้งตัวบุคคลและสถาบันทางการเมืองทั้งระบบ ให้มีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และแสดงออกด้วยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย เพื่อส่งเสริมการพัฒนาประเทศภายใต้การปกครองระบอบประชาธิปไตย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า มีความสัมพันธ์กันระหว่างตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง ซึ่งสามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

จากกรอบแนวความคิดในการวิจัย ผู้วิจัยได้ตั้งสมมติฐานการวิจัยไว้ดังนี้

1. การกล่อมเกลางานทางการเมืองมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียง
2. ความโน้มเอียงทางการเมืองมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งนิตินักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียง
3. การเปิดรับข่าวสารทางการเมืองมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มประชากร ประกอบด้วย นักศึกษาปริญญาตรีที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนที่มีการเรียนการสอนโดยใช้ภาษาไทยเป็นหลัก จำนวน 9 แห่งในภาคตะวันออกเฉียง มีจำนวนนักศึกษา รวม 70,173 คน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556, ออนไลน์)

2. การสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากจำนวนมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียง 9 แห่ง โดยมีขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เทคนิคการสุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยสุ่มรายชื่อมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียง จำนวน 9 แห่ง โดยการจับสลาก 5 แห่ง ได้รายชื่อมหาวิทยาลัยที่จะทำการศึกษา คือ (1) มหาวิทยาลัยบูรพา (2) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเฉียง วิทยาเขตบางพระ (3) มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี (4) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และ (5) มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ (Yamane, 1973, p. 125) เมื่อคำนวณแล้วได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างสำหรับการศึกษาเป็นจำนวน 398 คน ทั้งนี้ เพื่อให้การศึกษาข้อมูลครอบคลุมมากที่สุด ผู้วิจัยจึงได้กำหนดให้ใช้กลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 600 คน โดยได้กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างจากจำนวน 5 มหาวิทยาลัย เป็นจำนวนเท่าๆ กัน มหาวิทยาลัยละ 120 คน

ขั้นตอนที่ 3 สุ่มห้องเรียนในแต่ละมหาวิทยาลัย และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ได้ตามจำนวนที่กำหนด

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) แบ่งเป็น 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อความเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นข้อความเกี่ยวกับการglomเกลตาทางการเมือง ประกอบด้วย การglomเกลตาทางการเมืองโดยสถาบันการศึกษา การglomเกลตาทางการเมืองโดยสถาบันครอบครัว และการglomเกลตาทางการเมืองโดยสถาบันทางการเมือง

ตอนที่ 3 เป็นข้อความเกี่ยวกับความโน้มเอียงทางการเมือง ประกอบด้วย ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง ความไว้วางใจทางการเมือง และความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง

ตอนที่ 4 เป็นข้อความเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง

ตอนที่ 5 เป็นข้อความเกี่ยวกับพฤติกรรมการเลือกตั้งของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ได้แก่ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ/ หรือสมาชิกวุฒิสภา การเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และ/ หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล และการเลือกตั้งคณะกรรมการองค์การนิสิต/ นักศึกษา และ/ หรือคณะกรรมการสโมสรนิสิต/ นักศึกษา

ทั้งนี้ แบบสอบถามฉบับนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความถูกต้องของภาษาจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน และนำแบบสอบถามที่ผ่านการประเมินแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ก่อนนำไปทดลองใช้ (try - out) เพื่อทดสอบหาความเชื่อมั่นกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มประชากรของการศึกษาที่มีไขกลุ่มตัวอย่างจริงของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน แล้วทำการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ และรายข้อ ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นแบบแอลฟาทั้งฉบับเป็น .964

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยจะทำการส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาประกอบด้วย มหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียง จำนวน 5 แห่ง รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 600 คน และขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งคืนภายในเวลา 1 เดือน (เดือนเมษายน พ.ศ. 2557) ผู้วิจัยส่งแบบสอบถาม จำนวน 650 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 635 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.69 ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้คัดเลือกไว้ให้ได้ตามจำนวน 600 คน

5. การวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ระหว่างตัวแปรด้านการกล่อมเกลາทางการเมือง ความโน้มเอียงทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง กับพฤติกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากที่สุด คือ ร้อยละ 60.50 มีอายุ 20 ปี มากที่สุด คือ ร้อยละ 20.67 ส่วนใหญ่ศึกษาในสาขาวิชากลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มากที่สุด ร้อยละ 62.33 กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่ 4 มากที่สุด ร้อยละ 33.33 และกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออกเฉียง วิทยาเขตบางพระ มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตชลบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี และมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ คิดเป็นร้อยละ 20.00 เท่ากัน

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นของปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียง ด้านการกล่อมเกลาทางการเมือง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองโดยสถาบันการศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.46$) การกล่อมเกลาทางการเมืองโดยสถาบันครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) และการกล่อมเกลาทางการเมืองโดยสถาบันทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$)

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียง ด้านความโน้มเอียงทาง

การเมือง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.89$) ความไว้วางใจทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.79$) และความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.40$)

ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.81$)

จากผลการศึกษาระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมการเลือกตั้งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) ได้แก่ ระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ/หรือสมาชิกวุฒิสภา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) ระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และ/หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) และระดับพฤติกรรมการเลือกตั้งคณะกรรมการองค์การนิสิต/นักศึกษา และ/หรือคณะกรรมการสโมสรนิสิต/นักศึกษา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$)

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2

จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า โดยภาพรวม การกล่อมเกลາทางการเมือง ความโน้มเอียงทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองทุกตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมการเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง การกล่อมเกลาทางการเมือง และความโน้มเอียงทางการเมือง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมการเลือกตั้ง อยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ .653 .620 และ .524 ตามลำดับ ในขณะที่ปัจจัยแต่ละด้านก็มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทุกตัวแปร และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เมื่อพิจารณาเป็นรายตัวแปรย่อยของการกล่อมเกลาทางการเมือง และความโน้มเอียงทางการเมือง พบว่า การกล่อมเกลาทางการเมืองทุกตัว มีความสัมพันธ์

ในทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมกาเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ การกล่อมเกลาทงการเมืองโดยสถาบันการศึกษา และการกล่อมเกลาทงการเมือง โดยสถาบันครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมกาเลือกตั้งอยู่ในระดับสูง มีค่าเท่ากับ .565 และ .559 ตามลำดับ และการกล่อมเกลาทงการเมือง โดยสถาบันการเมืองมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมกาเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ .495 ในขณะที่การกล่อมเกลาทงการเมืองแต่ละตัวก็มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทุกตัวแปร และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และความโน้มเอียงทงการเมือง ทุกตัวมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับพฤติกรรมกาเลือกตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กล่าวคือ ความไว้วางใจทงการเมือง ความสำนึกในหน้าที่พลเมือง และความรู้สึกมีสมรรถนะทงการเมือง มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับระดับพฤติกรรมกาเลือกตั้ง อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเท่ากับ .453 .394 และ .285 ตามลำดับในขณะที่ความโน้มเอียงทงการเมืองแต่ละตัวก็มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันทุกตัวแปร และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 3

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) พบว่า ตัวพยากรณ์ที่ดีในการพยากรณ์ระดับพฤติกรรมกาเลือกตั้ง มีตัวพยากรณ์ 3 ตัว โดยเรียงลำดับจากตัวพยากรณ์ที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ การเปิดรับข่าวสารทงการเมือง การกล่อมเกลาทงการเมือง และความโน้มเอียงทงการเมือง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตัวแปรทั้ง 3 ตัวสามารถนำเข้าสู่สมการอธิบายการผันแปรของตัวแปรตาม คือ ระดับพฤติกรรมกาเลือกตั้ง ได้ร้อยละ 58.9 มีความคลาดเคลื่อนในการพยากรณ์ .520 ดังนั้น จึงสรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระทั้ง 3 ตัวแปร คือ การเปิดรับข่าวสารทงการเมือง (C) การกล่อมเกลาทงการเมือง (A) และความโน้มเอียงทงการเมือง (B) กับตัวแปรตาม คือ ระดับพฤติกรรมกาเลือกตั้ง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานโดยมีสมการพยากรณ์พฤติกรรมกาเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ

$$Y = -.424 + .477(C) + .450(A) + .203(B)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ

$$\hat{Z} = .409(C) + .387(A) + .162 (B)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการศึกษา พบว่า นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.14$) ซึ่งมีเหตุผลมาจากนิสิตนักศึกษายังไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงพฤติกรรมในการเลือกตั้งมากนัก อีกทั้งยังไม่ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญเท่าที่ควร เพราะเห็นได้ว่า นิสิตนักศึกษาส่วนมากจะไปทำการเลือกตั้งเฉพาะที่ตนเองสะดวกเท่านั้น และเมื่อพิจารณาถึงระดับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และ/ หรือสมาชิกวุฒิสภา พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$) แม้ว่าจะเป็นการเลือกตั้งระดับชาติ แต่นิสิตนักศึกษาก็มิได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร เนื่องจากส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองไทย ระดับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด สมาชิกสภาเทศบาล และ/ หรือสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.02$) ซึ่งอาจมีเหตุผลมาจากการที่นิสิตนักศึกษาไม่ได้เห็นความสำคัญของการเลือกตั้งท้องถิ่นเท่าที่ควร อีกทั้งนิสิตนักศึกษาบางคนก็ได้กลับภูมิภวณของตนเพื่อไปเลือกตั้งอีกด้วย และระดับพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งคณะกรรมการรองคณิศร/ นักศึกษา และ/ หรือคณะกรรมการสโมสรนิสิต/ นักศึกษา พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.25$) ซึ่งเป็นการเลือกตั้งในระดับมหาวิทยาลัย โดยเป็นการเลือกตั้งที่อยู่ใกล้ชิตินิสิตนักศึกษามากที่สุด ดังนั้น นิสิตนักศึกษาจึงมีโอกาสที่จะไปใช้สิทธิเลือกตั้งได้ง่ายและสะดวกที่สุด อีกทั้งยังเป็นจุดเริ่มต้นเพื่อให้ นิสิตนักศึกษาเกิดความตระหนักในความสำคัญของการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของตนอีกด้วย

ทั้งนี้ จึงสรุปได้ว่า ในการเลือกตั้งทั้ง 3 ลำดับข้างต้น นิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็มีพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งอยู่ในระดับปานกลางทั้งสิ้น ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ พิสิทธิ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง (2551) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

ในจังหวัดนครปฐม พบว่า นักศึกษามีระดับพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง การเปิดรับข่าวสารการเมืองและมีความรู้ทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง และ สอดคล้องกับการวิจัยของ ธกัณิ สุขเกษม (2555) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง การอบรม กลุ่มেলাทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างของนักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางซึ่งจากพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลางนั้นสามารถอธิบายได้ตามทศนะของ แมกซ์เวเบอร์ ซึ่งให้ความเห็นว่า การออกเสียงเลือกตั้งเป็นการกระทำที่มีเจตจำนงเชิงเหตุผล หมายถึง การที่ผู้เลือกตั้งจะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้จากการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นการกระทำตามอารมณ์หรือความพึงพอใจโดยปราศจากเหตุผล เช่น คนที่มีความรู้สึกใคร่ชอบพอดูผู้สมัครรับเลือกตั้งบางคน แล้วไปใช้สิทธิเลือกตั้งอันเป็นการแสดงความรักความศรัทธาต่อบุคคลนั้นและเป็นการกระทำตามประเพณี เช่น คนที่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งบางคนไปใช้สิทธิเพราะความเคยชิน หรือเห็นคนอื่นกระทำและกระทำตาม เป็นต้น ซึ่งนอกจากลักษณะของพฤติกรรมการเลือกตั้งข้างต้นแล้ว การที่นักศึกษามีพฤติกรรมกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง อาจมีเหตุผลมาจากบริบททางการเมืองไทยในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็นความไม่มีเสถียรภาพทางการเมือง การขาดความเชื่อมั่นในองค์กรหรือสถาบันทางการเมืองต่างๆ เป็นต้น

2. อภิปรายผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งกับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยทั้ง 3 ปัจจัยที่ทำการวิจัย ได้แก่ การกล่อมเกลากองการเมือง ความนิยมเอียงทางการเมือง และการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองมีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยพบว่า

การกล่อมเกลากองการเมือง มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับแนวคิดของ Dawson Prewitt and Dawson (1977) ที่สรุปไว้ว่า การกล่อมเกลากองการเมืองคือ กระบวนการถ่ายทอดวัฒนธรรมการเมืองจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง เช่น สถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ ทักษะและประสบการณ์ รวมทั้งการอบรมกล่อมเกลาคิดใจแก่นักเรียน นิสิตนักศึกษา ในเรื่องเกี่ยวกับระบอบการเมือง

การปกครอง ปลุกฝังจิตสำนึกแบบประชาธิปไตย ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะนำไปสู่การมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองตลอดจนพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้ง และสอดคล้องกับแนวคิดของปธานี วิถีวัฒนา (2542, หน้า 69-78) ที่กล่าวถึง ตัวการที่ทำให้เกิดการกล่อมเกลາทางการเมือง เช่น ครอบครัว โรงเรียน สื่อมวลชน ฯลฯ ซึ่งเป็นตัวแทนที่ทำให้บุคคลเกิดพฤติกรรมทางสังคมและพฤติกรรมทางการเมืองตามมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลวรรณ คารมประชาญ์ (2550) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาอิทธิพลของการถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว สถาบันการศึกษา ที่ทำงาน และสื่อมวลชน ที่ส่งผลต่อความโน้มเอียงทางการเมือง ความผูกพันต่อพรรคการเมือง และพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานรัฐวิสาหกิจ พบว่า การถ่ายทอดทางการเมืองจากสาขาวิชาที่เรียนในระดับปริญญาตรี ที่ทำงาน และสื่อมวลชนสามารถร่วมกันอธิบายความโน้มเอียงทางการเมืองได้ร้อยละ 41 สำหรับการถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว การมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับปริญญาตรีและสื่อมวลชน สามารถร่วมกันอธิบายความผูกพันต่อพรรคการเมืองได้ร้อยละ 23 และพบว่า การถ่ายทอดทางการเมืองจากครอบครัว สาขาวิชาที่เรียนและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเสริมหลักสูตรในระดับปริญญาตรี ที่ทำงาน สื่อมวลชน ความโน้มเอียงทางการเมือง และความผูกพันต่อพรรคการเมืองสามารถร่วมกันอธิบายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานรัฐวิสาหกิจได้ร้อยละ 36 และสอดคล้องกับงานวิจัยของธานี สุขเกษม (2555) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชารัฐศาสตร์ ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อระดับการกล่อมเกลาทางการเมือง คือ ระดับชั้นปีการศึกษา และหน่วยการเรียนรู้ทางการเมือง อันได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถอธิบายได้ว่า บ่อเกิดสำคัญที่ทำให้เกิดการกล่อมเกลาทางการเมือง ได้แก่ สถาบันครอบครัว เป็นสถาบันพื้นฐานของสังคมที่มีหน้าที่ถ่ายทอดให้การเรียนรู้วัฒนธรรม และค่านิยมแก่สมาชิกในครอบครัว รวมทั้งกล่อมเกลาพฤติกรรมหรือบุคลิกภาพให้เป็นไปตามบทบาท และความคาดหวังของสังคมประชาธิปไตย สถาบันการศึกษา มีความสำคัญต่อการกล่อมเกลาทางการเมือง เพราะปัจจุบันนักศึกษาส่วนมากจะใช้เวลาอยู่ในสถาบันศึกษามากขึ้น ซึ่งมีทั้งกิจกรรมการเรียนการสอน และกิจกรรมเสริมหลักสูตรต่างๆ ซึ่งจะมีผลต่อการ

เปลี่ยนแปลงทัศนคติ คุณค่า และแนวความคิด ความเชื่อของบุคคลนั้นๆ และสถาบันทางการเมือง เช่น พรรคการเมือง หน่วยงานราชการต่างๆ รัฐสภา วุฒิสภา ซึ่งจากสถานการณ์ปัจจุบันทำให้สถาบันเหล่านี้เป็นสถาบันที่มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่ทำให้เกิดการกล่อมเกลางานการเมืองแก่นักศึกษา และกลุ่มบุคคลอื่นๆ ในสังคมที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้ เกิดทัศนคติ และเกิดพฤติกรรมทางการเมืองต่างๆ ขึ้นมา

ความโน้มเอียงทางการเมืองมีผลต่อพฤติกรรมทางเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา ระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับแนวคิดของ Gabriel A. Almond และ Sidney Verba (1965, p. 368) ที่ว่า วัฒนธรรมทางการเมืองเป็นแบบแผนของทัศนคติและความเชื่อของบุคคลที่มีต่อระบบการเมือง ได้แก่ ความโน้มเอียงด้านการรับรู้ (Cognitive Orientations) คือ ความรู้และความเข้าใจของบุคคลที่มีต่อการเมือง ซึ่งจะเป็นความรู้ความเข้าใจหรือความเชื่อที่ถูกต้องหรือไม่ก็ตาม ต่อมาเป็นความโน้มเอียงด้านการแสดงความรู้สึก (Affective Orientation) ซึ่งเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่างๆ ของระบบการเมือง และสุดท้าย คือ ความโน้มเอียงด้านการประเมินค่า (Evaluative Orientation) เป็นการใช้ดุลพินิจ และการตัดสินใจในการให้ความเห็นต่างๆ เกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง และปรากฏการณ์ทางการเมืองสอดคล้องกับแนวคิดของ Rosenbaum (1975, pp. 395-403) ที่อธิบายถึง ความโน้มเอียงที่มีต่อปัจจัยต่างๆ ในระบบการเมือง เช่น ความไว้วางใจทางการเมือง ความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อกิจกรรมทางการเมือง เช่น ความสามารถทางการเมือง ความมีประสิทธิภาพทางการเมือง เป็นต้น ดังนั้น หากบุคคลมีความโน้มเอียงทางการเมือง เช่นว่านั้นแล้ว จะส่งผลต่อการแสดงออกถึงพฤติกรรมทางการเมืองต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของประสิทธิ์ สันติกาญจน์ (2542, ออนไลน์) ที่ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ความรู้สึกในหน้าที่ความเป็นพลเมือง ความรู้สึกในความไว้วางใจทางการเมือง ความรู้สึกในความสามารถทางการเมือง และสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม ต่างมีผลกระทบต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีระ กุลสวัสดิ์ (2553, หน้า 129-159) ที่ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ความโน้มเอียงทางการเมือง (DE=1.00) ส่งผลทางตรงต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถอธิบายได้ว่า การที่บุคคลจะแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการเลือกตั้งได้นั้น ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยด้านความโน้มเอียงทางการเมือง ได้แก่ ความโน้มเอียงด้านการรับรู้ ทำให้บุคคลมีความรู้และความเข้าใจต่อการเมือง นำไปสู่การเกิดความรู้สึกในหน้าที่พลเมือง และทำให้บุคคลเกิดการแสดงพฤติกรรมทางการเมืองตามมา ความโน้มเอียงด้านการแสดงความรู้สึกที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่างๆ ของระบบการเมือง เช่น การเลือกตั้ง รัฐสภา พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ สิ่งเหล่านี้ทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง ในที่สุดจะแสดงพฤติกรรมทางการเมืองออกมา ความโน้มเอียงด้านการประเมินค่าโดยใช้ดุลพินิจ และตัดสินใจในการให้ความเห็นเกี่ยวกับกิจกรรมทางการเมือง และปรากฏการณ์ทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่ความไว้วางใจทางการเมืองของบุคคล

การเปิดรับข่าวสารทางการเมือง มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของนิสิต นักศึกษาระดับปริญญาตรีในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สอดคล้องกับแนวคิดของ วีระพล วงษ์ประเสริฐ (2540) ที่ว่า สื่อมวลชนทำหน้าที่ในการพัฒนาการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน โดยทำให้เกิดความสนใจ ความรู้ความเข้าใจ ทศนคติ และการปฏิบัติทางการเมือง เช่น การวิพากษ์วิจารณ์ แสดงความคิดเห็น เลือกตั้ง และการมีส่วนร่วมต่างๆ นอกจากนี้ สื่อมวลชนยังมีบทบาทในการพัฒนาสถาบันทางการเมืองและการปกครองของประเทศด้วย เพราะสื่อมวลชนจะสะท้อนผลงานและพฤติกรรมขององค์กรทางการเมือง สอดคล้องกับงานวิจัยของพิสิทธิ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง (2551) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม พบว่า การเปิดรับข่าวสารการเมืองจากสื่อมวลชน และความรู้ทางการเมืองสามารถร่วมกันทำนายพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ ร้อยละ 30.3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศพร ทรัพย์สนอง (2555, หน้า 46 - 60) ที่ศึกษาเรื่อง ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา: กรณีศึกษานักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม พบว่า พฤติกรรมการรับข่าวสารข้อมูลมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

จากข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยนี้ สามารถอธิบายได้ว่า ในทางการเมืองสื่อมวลชนจะมีบทบาทสำคัญต่อการเกิดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ

ประชาชน โดยบุคคลจะเลือกสนใจหรือเปิดรับสื่อและข่าวสารจากแหล่งหนึ่งแหล่งใดที่มีหลากหลาย ด้วยการแสวงหาตามความคิดเห็นหรือความสนใจที่สอดคล้องกับทัศนคติเดิมของตน ขณะเดียวกันจะหลีกเลี่ยงข่าวสารที่ไม่ตรงกับทัศนคติและความคิดเห็นของตน ซึ่งจากการศึกษา พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อออนไลน์ทางสังคมมากที่สุด เพื่อช่วยในการตัดสินใจใช้ในการพูดคุยสนทนา รับรู้เหตุการณ์ และมีส่วนร่วมในเหตุการณ์ ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดการเปิดรับสื่อ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ปัจจัยด้านการกล่อมเกลາทางการเมืองโดยสถาบันการศึกษควรมีการรณรงค์และเผยแพร่ให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าของระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย เช่น การสร้างบรรยากาศ และหลักสูตรการเรียนการสอน การส่งเสริมให้เข้าร่วมรณรงค์หาเสียงให้แก่กลุ่มต่างๆ ในการเลือกตั้งภายในสถาบัน

2. ปัจจัยด้านการกล่อมเกลາทางการเมืองโดยสถาบันครอบครัว ควรมีการปลูกฝังให้บุคคลในครอบครัวตระหนักในสิทธิ และหน้าที่ขั้นพื้นฐานตามระบอบประชาธิปไตย นอกจากนี้ผู้ปกครองควรให้ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองแก่บุตรหลาน รวมถึงการเปิดโอกาสให้บุคคลในครอบครัวสามารถแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของตนได้อย่างอิสระเสรี

3. ปัจจัยด้านการกล่อมเกลາทางการเมืองโดยสถาบันทางการเมือง พรรคการเมืองในฐานะที่เป็นสถาบันทางการเมืองหลักที่ช่วยให้เกิดการกล่อมเกลາทางการเมืองได้นั้น ควรเปิดโอกาสให้นิสิตนักศึกษา ในฐานะที่เป็นสมาชิกคนหนึ่งของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาบ้านเมืองมากขึ้นกว่าในปัจจุบัน เช่น การเข้าร่วมเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

4. ปัจจัยด้านความโน้มเอียงทางการเมือง เกี่ยวกับความสำนึกในหน้าที่พลเมืองหน่วยงานของรัฐควรมีการให้ข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยงาน ก่อนที่จะมีการดำเนินการโครงการหรือกิจกรรมที่มีผลกระทบต่อนิสิตนักศึกษาและครอบครัว เพื่อให้เกิดความสำนึกในหน้าที่พลเมืองในทางที่จะต้องร่วมรับผิดชอบต่อสังคมในฐานะสมาชิกคนหนึ่งเ็นสังคมเช่นกัน

5. ปัจจัยด้านความโน้มเอียงทางการเมือง เกี่ยวกับความไว้วางใจทางการเมือง เพื่อเป็นการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาเกิดความไว้วางใจในทางการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งความไว้วางใจต่อผู้นำการเมือง ซึ่งปัจจุบันนี้ผู้นำการเมืองต้องแสดงให้เห็นนิสิตนักศึกษาเห็นว่าเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความรู้ความสามารถให้มากขึ้น และมีการณรงค์ปลุกฝังการต้านการทุจริตคอร์รัปชันด้วย

6. ปัจจัยด้านความโน้มเอียงทางการเมืองเกี่ยวกับความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง เพื่อเป็นการปลุกฝังให้นิสิตนักศึกษาเกิดความรู้สึกรู้สึกมีสมรรถนะทางการเมือง เชื่อว่าตนเองสามารถกระทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และมีอิทธิพลต่อผู้มีอำนาจทางการเมืองในการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจทางการเมืองได้นั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความรู้ความเข้าใจทางการเมืองที่ถูกต้อง เกี่ยวกับการแสดงออกตามระบอบประชาธิปไตย เช่น การเดินขบวนประท้วง การก่อม็อบต่างๆ แต่ทั้งนี้ต้องกระทำภายใต้ขอบเขตของกฎหมาย

7. ปัจจัยด้านการเปิดรับข่าวสารทางการเมือง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ควรนำเสนอข่าวสารทางการเมืองให้ครอบคลุมทั้งในด้านบวกและด้านลบในสื่อหลากหลายประเภทให้มากขึ้น เพื่อให้ให้นิสิตนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และเป็นการส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษาเกิดพฤติกรรมในการเปิดรับข่าวสารในระดับที่สูงขึ้นครอบคลุมทุกด้านและหลายๆ สื่อ อีกทั้งมีการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาในสื่อต่างๆ อีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับนิสิตนักศึกษาในภูมิภาคอื่น เพื่อเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมทางการเมืองตลอดจนพฤติกรรมการเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา ซึ่งจะเป็นพลังสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ควรใช้เทคนิควิธีการอื่นๆ ประกอบกัน นอกจากการใช้เครื่องมือโดยแบบสอบถาม เช่น เทคนิคการสังเกต การสัมภาษณ์ หรือกระบวนการแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น

3. ควรศึกษาวิจัยถึงปัจจัยอื่นๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษา เช่น ตัวแปรทัศนคติทางการเมือง ตัวแปรความรู้ความเข้าใจในทางการเมือง เป็นต้น เพื่อให้การศึกษามีความครอบคลุม และชัดเจนมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในเชิงวิชาการ

1. ควรศึกษาแบบเจาะลึกถึงสาเหตุของการแสดงออกถึงการมีพฤติกรรมทางการเมือง รวมถึงพฤติกรรมในการเลือกตั้ง ว่าเหตุใดจึงมีลักษณะเช่นนั้น เช่น กลุ่มนักศึกษา มีการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองผ่านสื่อออนไลน์ทางสังคม มากกว่าสื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ เป็นต้น

2. ควรศึกษาในเชิงท่างออกหรือข้อเสนอร่วมกันว่า นักศึกษาต้องการให้เกิดพฤติกรรมทางการเมืองอย่างไร และอาศัยปัจจัยใดในการแสดงพฤติกรรมเช่นนั้น เพื่อเสริมสร้างบทบาทของนิสิตนักศึกษาในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักการของประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

รายการอ้างอิง

- กมลวรรณ คารมปราษฎ์. (2550). การศึกษาอิทธิพลของการถ่ายทอดทางการเมือง จากครอบครัว สถาบันการศึกษา ที่ทำงาน และสื่อมวลชน ที่ส่งผลต่อความโน้มเอียงทางการเมือง ความผูกพันต่อพรรคการเมือง และพฤติกรรมการเมือง ส่วนร่วมทางการเมืองของพนักงานรัฐวิสาหกิจ. การศึกษาก่อนนำเสนอ ปริญญาโท วิทยาลัยศึกษาศาสตร์ดุสิต, สาขาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2555 - 2558. วันที่ค้นข้อมูล 28 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.moe.go.th>
- จรรยา สุภาพ. (2514). *หลักรัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ทศพร ทรัพย์สนอง. (2555). ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา: กรณี ศึกษา นักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม. *วารสารกระแสวัฒนธรรม*. 13(23). 46 - 60.
- ธานี สุขเกษม. (2555). การอบรมกลุ่มอาสาทางการเมืองของนักศึกษาสาขาวิชา รัฐศาสตร์ชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์. รายงานการวิจัยสาขาวิชา รัฐศาสตร์, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- ธีระวุฒิ ไชยสิทธิ์กุล. (2543). *การเมืองการปกครองไทย*. กรุงเทพฯ: ก.พล (1996) จำกัด.
- ธีระ กุลสวัสดิ์. (2553). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ในมหาวิทยาลัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. *วารสารการเมือง การบริหาร และกฎหมาย*, 2(3), 129-159.

- ประสิทธิ์ สันติกาญจน์. (2542). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. งานวิจัยวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. วันที่ค้นข้อมูล 11 ธันวาคม 2556, จาก http://www.culture.go.th/research/bangkok/42_2.html
- ปภาณี ฐิติวัฒนา. (2542). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พิสิทธิ์ศักดิ์ ห้วยหงษ์ทอง. (2551). ปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเมืองของนักศึกษาในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วีระพล วงษ์ประเสริฐ. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารทางการเมืองจากสื่อมวลชนกับบุคลิกภาพทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการกรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการปกครอง, คณะรัฐศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2556). *สารสนเทศอุดมศึกษา*. วันที่ค้นข้อมูล 26 พฤศจิกายน 2556, จาก <http://www.info.mua.go.th/information/index.php>
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). *ยุทธศาสตร์การพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. วันที่ค้นข้อมูล 28 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.nesdb.go.th>
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2556). *รายงานพิเศษ: 81 ปีประชาธิปไตยคนไทยใช้สิทธิเลือกตั้งแล้ว 51:81%*. วันที่ค้นข้อมูล 26 พฤศจิกายน 2556, จาก <http://news.parliament.go.th/program/scoop/1350.html>
- อัญชลี วงษ์บุญงาม และดารณี ธีัญญสิริ. (2555). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล. *วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร*, 6(2), 99-112.

- Almond, G. & Sidney, V. (1965). *The Civic Culture: Political Attitudes and Democracy in Five Nations*. Boston: Little Brown.
- Conway, M.M. (2000). *Political participation in the United States* (3rd ed.). Washington D.C.: A Division of Congressional Quarterly.
- David, A.R. (1975). Perception and Extrapolation of Velocity and Acceleration. *Journal of Experimental Psychology: Human Perception and Performance*. Stanford University, 1(4), 395-403.
- Dawson, R.E., Prewitt, K. & Dawson, K.S. (1977). *Political Socialization Vol 1*. Boston: Little, Brown and Company.
- Niemi, R.G. & Weisberg, H.F. (1993). *Controversies in Voting Behavior*. Washington D.C.: A Division of Congressional Quarterly Inc.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). Tokyo: Harper.
-